

مقاله - نقد: چارچوبی برای ارائه اطلاعات سودمند و کارآمد

■ دکتر فریبرز درودی^۱

دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

چکیده

مقاله - نقد قالب اطلاعاتی سودمندی است که با غنی‌سازی نگارش‌های انتقادی، اطلاعات وسیع‌تری در رابطه با یک حوزه علمی ارائه می‌دهد و می‌تواند نیاز اطلاعاتی متخصصان موضوعی را برای شناخت مبانی علمی حوزه‌های متعدد مطالعاتی پوشش دهد. مقاله - نقد دارای ویژگی‌ها، ساختار، کاربرد، و سودمندی‌های خاص خود است و این قالب اطلاعاتی برای ارتقای دانش مخاطبان خود به‌رشته تحریر در می‌آید. از سویی ویژگی‌های نقد معتبر را داراست و از سوی دیگر با ارائه چارچوب یک مقاله مدون به عنوان یک فقره اطلاعاتی ارزشمند، در فضای اطلاعاتی ظاهر شده است. مقاله - نقد توازن و تعادلی منطقی میان دو قالب اطلاعاتی نقد و مقاله برقرار ساخته و می‌تواند حیطه اطلاعات نسبتاً جامعی در ارتباط با موضوع مورد نظر ارائه دهد، به‌گونه‌ای که مخاطب توان شناخت اولیه و تخصصی از محتوای اطلاعاتی به‌دست می‌آورد. مقاله - نقد معمولاً در ارتباط با زمینه‌های موضوعی بکر و نوین که کمتر برای مخاطبان آشناست، تدوین می‌شود و حاوی اطلاعات مفیدی در ارتباط با شناخت بهتر آن عرصه اطلاعاتی است. **کلیدواژه‌ها:** نقد علمی، مقاله تخصصی، مقاله - نقد، تحلیل متون، ارزیابی علمی.

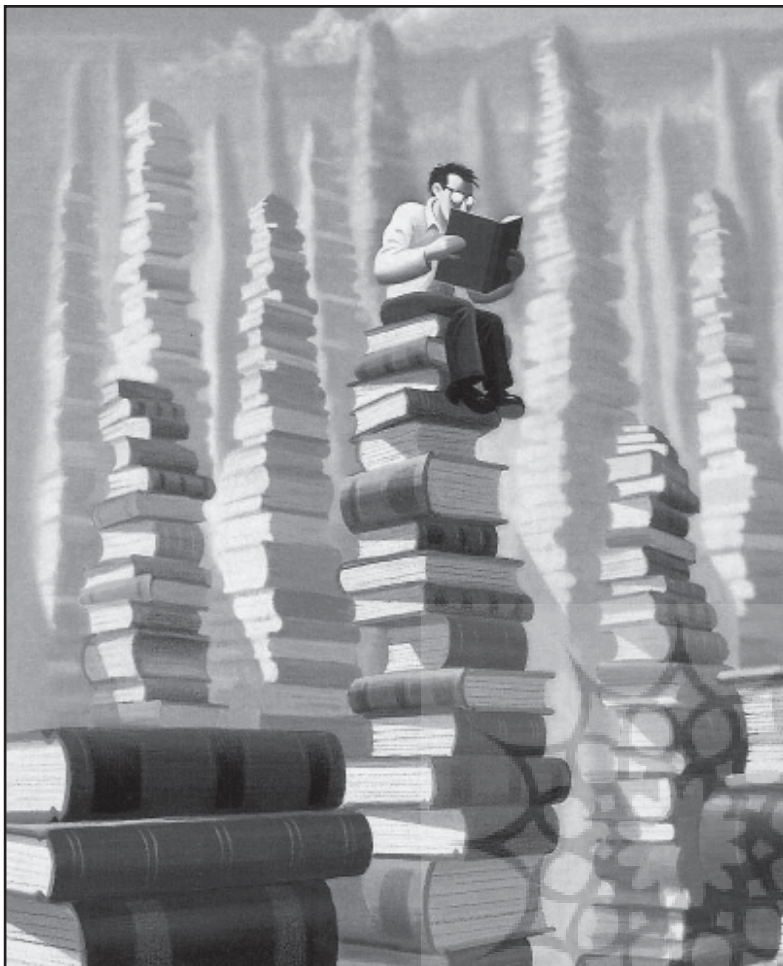
مقدمه

شیوه‌های متعدد نگارش نقد، مرسوم آن است که ابعاد و ویژگی‌های متن بررسی و ارزیابی شود. از این نظر معمولاً توجه عمده به خود متن و شیوه تدوین آن است. لذا در قالب عناصر مختلفی که با معیارهای نقد در ارتباط است، تحلیل می‌شود. اما محور و هسته اصلی مباحث مطرح شده، در باره نوشتاری است که توسط پدیدآورندگان آن اثر تنظیم شده است. در واقع بررسی متن، به نوعی نقد مؤلف یا مؤلفان است. البته این روش منطقی و مبتنی بر یک چارچوب مدون در ساختار نوشتارهای علمی است. ولی می‌توان با غنی‌سازی^۵ نوشتار انتقادی، به عرصه‌های دیگری نیز در این زمینه وارد شد. مقاله - نقد^۶، قالب اطلاعاتی مورد نظر است که پوشش اطلاعاتی^۷ وسیعتری دارد و می‌تواند نیاز اطلاعاتی^۸ متخصصان موضوعی را برای شناخت مبانی علمی حوزه‌های متعدد مطالعاتی پوشش دهد. در ادامه در باره ویژگی‌ها، ساختار، کاربرد، و سودمندی‌های قالب اطلاعاتی مقاله - نقد، توضیح داده خواهد شد.

مفهوم نقد و نقد علمی

نقطه آغاز نقد را به افلاطون^۹ نسبت می‌دهند (هال، ۱۳۷۹، ص ۱۱)، او در عرصه شعر، ادبیات و فلسفه به بررسی و تحلیل متون مبادرت ورزید. از آن پس سنت نقادی در جهان اندیشه نضج گرفت و روز به روز بر ارزش و اهمیت آن افزوده شد. از این رو، متفکران بسیاری در این وادی گام نهادند و به نقد متون، آرا و اندیشه‌های دیگران پرداختند. در ادامه، برای تبیین مفهوم نقد، به معنا و ابعاد این فرایند

نقد^۲ دقیق‌ترین و صادق‌ترین میانجی و واسطه میان هنرمند و مخاطب اوست (فرزاد، ۱۳۸۱، ص ۴). نه تنها هنرمند، که دانشمند نیز از این ابزار برای انتقال اندیشه و آرای خویش بهره می‌گیرد. نقد دارای ویژگی‌های خاص خود است و در تحلیل مبانی علمی و کاربردی پرنفوذ است. نقد علمی^۳ کتاب‌ها و منابع اطلاعاتی^۴ یکی از فعالیت‌های ضروری در حوزه‌های تخصصی محسوب می‌شود که به ارتقا حوزه‌های علمی کمک می‌کند. امروزه این فعالیت مؤثر در بسیاری از عرصه‌های حرفه‌ای، در باره منابع اطلاعاتی مرتبط با رشته‌های دانشگاهی انجام می‌شود، و متخصصان موضوعی نگارش‌های ارزشمندی دست می‌زنند. روش‌های متعدد نقد علمی در آثار ناقدان قابل جستجو و مشاهده بوده، و هر ناقدی با سبک خاص خود به نوشتن نقد می‌پردازد. برخی از ناقدان بر جنبه‌های خاصی تاکید بیشتری می‌ورزند و از ابعاد دیگری کمتر یاد می‌کنند. در نگارش‌های انتقادی تکیه بر محتوی و مفهوم متن بیش از سایر جنبه‌ها صورت می‌گیرد. برای نگارش در باب نقد علمی کتاب و متون اطلاعاتی، معمولاً دو محور عمده مورد توجه قرار می‌گیرد که عبارت است از: ۱. عوامل مهم و تاثیرگذار در ساختار نگارش و سطوح مربوط به آن؛ و ۲. عناصر مهم در تبیین محتوا و مفاهیم تخصصی متن. البته عناصر مؤثری در سایه این محورها و نیز در ارتباط با ارکان دیگری می‌توان مطرح ساخت. ولی همواره این دو رکن مهم در نگارش‌های انتقادی مرکز توجه و عنایت قرار دارند. در

**نقد واژه‌ای مبهم و چندسویه
است؛ با ابهامی که اغلب دو علت
دارد: نخست معانی مختلف این
واژه، و دوم بار عاطفی گوناگونی
که این واژه در گذر زمان به خود
گرفته است**

تحلیلی خواهیم پرداخت.

نقد واژه‌ای مبهم و چندسویه است؛ با ابهامی که اغلب دو علت دارد: نخست معانی مختلف این واژه، و دوم بار عاطفی گوناگونی که این واژه در گذر زمان به خود گرفته است (اسلامی، ۱۳۸۳، ص ۱۵). در نزد قدما مراد از نقد معمولاً این بوده است که معایب اثری را بیان کنند و مثلاً در این که الفاظ آن چه وضعی دارد یا معنی آن برگرفته از اثر دیگری است و به‌طور کلی از فراز و فرود لفظ و معنی سخن گویند (شمیسا، ۱۳۸۵، ص ۲۵). در اصطلاح ادبیات، نقد تشخیص معایب و محاسن سخن است (ده‌بزرگی، ۱۳۸۴، ص ۷). ولی کلمه نقد، خود در لغت به معنی بهین چیزی برگزیدن و نظر کردن است در دراهم تا در آن به قول اهل لغت سره را از ناسره بازشناسند (زرین کوب، ۱۳۷۴، ص ۲۲). نقد، هنر، فن، فراروند یا اصول داوری ادبی و آثار ادبی است (دستغیب، ۱۳۷۸، ص ۹) و در واقع، نقد فعالیت علمی، تخصصی و مبتنی بر شناخت مناسب از حوزه موضوعی است که ناقد در آن زمینه به نگارش نقد دست می‌زند. بر این اساس، عمل نقد، اقدام برای اصلاح و ویرایش^{۱۰} متنی است که از منظر ناقد، ارزش توجه و بررسی دارد. باید بیان کرد که نگارش نقد به مفهوم رسمیت بخشیدن به ارزش متن و عنایت به اهمیت موضوع است. ولی ضرورت دارد که همواره در نگارش‌های تحلیلی، نقادی در قالبی مدون و بر اساس هسته‌های مهم و کلی بحث شکل گیرد.

در نگارش‌های علمی، نقد، سنجشی روش‌مند و مبتنی بر مبانی تحلیل و بررسی مدون و سازمان‌یافته است که سبب افزایش اثربخشی و سودمندی آن می‌شود (درودی، ۱۳۸۵، ص ۲۷۹). این مفهوم در حوزه موضوعی نقد علمی دارای اهمیت بالایی است و از همین‌رو ضرورت دارد تا در نگارش نقد روش‌مند به ساختارهای اساسی متن توجه کرد و هسته‌های موضوعی را در آن مشخص ساخت.

برای انجام نقد باید در متن به دنبال چارچوب گسترده‌تری بگردیم و ببینیم ایده اصلی و موضوع اساسی چگونه پرداخته می‌شود (پک و کویل، ۱۳۸۲، ص ۲۷۱). این راهکاری است که می‌توان با تکیه بر آن، نقد مناسب‌تری ارائه داد و از جنبه‌های مختلف به‌بررسی متن اهتمام ورزید. در واقع، ایجاد قالب^{۱۱} اطلاعاتی برای سنجش موضوع کلان بحث در یک متن علمی، یکی از اقدامات عمده و اصلی محسوب شده که بهتر است با بررسی آرای مختلف در این زمینه همراه باشد. زیرا با بررسی بهتر برخی از تحلیل‌ها، شرایط بهتری برای

نقد علمی و مدون فراهم می‌شود.

در واقع، آنچه پیش روی ماست مقابله دقیق نسخ متعدد، تفسیرها، و حک و اصلاحات یا حدس و گمان‌هاست (مبانی نقد ادبی، ۱۳۸۵، ص ۳۶) که در ارتباط با متنی به آن استناد می‌کنیم. این موارد می‌تواند در زمینه‌های متعددی مورد ارزیابی قرار گرفته و ماحصل آن، نظری کلی و اجمالی در باره متنی خاص باشد که مفاهیم و مضامین گوناگون را از جنبه‌ها و زوایای متعدد، در خصوص نوشتاری مشخص، تعیین می‌کند.

از سوی دیگر باید بیان کرد که یکی از ابزارهای مناسب ارزشیابی اطلاعات^{۱۲} پدیده نقد است که سبب می‌شود تا میزان اختلال^{۱۳}‌های اطلاعاتی کاهش یابد (درودی، ۱۳۸۷، ص ۱۷۴). اطلاعات و متون مختلف، همواره باید در معرض حک و اصلاح قرار گیرند تا بتوان نسبت به صحت و درستی آن با اطمینان بیشتری قضاوت کرد. با چنین بینشی، نقد همواره حرکتی پویا و رو به رشد است. در این معنا، نقد در جایگاه اصلی خود، یعنی در قالب یک ساختار تحلیلی^{۱۴} مطرح شده و ویژگی‌های خاص خود را دارد. نقد معیاری برای سنجش و اعتبار متن است. از این نظر، ناقد باید حائز توانایی‌هایی باشد که بتواند میزان اعتبار اثر را مشخص کند. به این معنا که شناخت کافی و مناسبی از دایره موضوعی و مفهوم متن داشته باشد.

باید به این نکته توجه کرد که ناقد و تحلیل‌گر، اصول

انتقادی‌اش را بر اساس شناخت خود از ادبیات شکل می‌دهد (فرای، ۱۳۷۷، ص ۱۹). این آگاهی در ارتباط با موضوعی که در ترازوی نقد قرار می‌گیرد، از این نظر قابل توجه است که عمل نقد در بستری شکل گرفته که کاملاً با پیش‌زمینه ذهنی، اطلاعات پایه، شناخت و ارزش‌های فکری ناقد مرتبط است. حرکت ناقد در نقد علمی، فراتر از ادبیات رشته موضوعی مورد نظر، در قالب شناخت مناسب از مبانی علمی و زمینه‌های رشد معنایی و محتوایی در بستر آن عرصه علمی است.

هسته اصلی نقد

هدف در نقد، تخریب نیست و غایت آن لزوماً بسط آراء و یا پند و اندرز و اصلاح و یا پرداختن به محاسن صرف برای کسب امتیاز نمی‌باشد، بلکه جدا کردن سره از ناسره و خوبی از بدی است (منصورنژاد، ۱۳۸۴، ص ۱۸). این معنا از نقد، در برگیرنده مفهوم و به تبع آن، عملکردی است که ناقد براساس آن به نقد متون مبادرت می‌ورزد. به‌رغم آنکه تعاریف متعددی از مفهوم نقد ارائه شده که عمده این مفاهیم، به

به‌طور کلی باید در نظر داشت که منتقد باید در بررسی و تحلیل خود نظام منسجم و واحدی بسازد که در آن به همه چرایی‌های متن با یک شیوه همخوان جواب داده شود و اجزاء مباحث او با هم در تضاد نباشند

هسته اصلی بررسی، ارزیابی و سنجش محتوای نوشتار تأکید دارد، نقد، فرایند ارزشیابی اثر است که با هدف شناسایی عناصر مهم و تاثیرگذار اطلاعاتی، در یک متن منسجم مطرح می‌شود. مفهوم کلان در متن از زمره مواردی است که باید در نقد تبیین شود. این مفهوم با معنای اصلی در نوشتار ارتباط دارد.

معنا آن چیزی است که مؤلف در متن گذارده (بلیز، ۱۳۸۴، ص ۳۳) و انتظار می‌رود که مخاطب آن را درک کند. ربط میان معنا و درک خواننده از متن خود مقوله‌ای پیچیده و قابل اعتناست. یعنی نقد به فرایندی توجه می‌کند که طی آن مفهوم به مناسب‌ترین وجهی معرفی و بررسی شود. در این میان کاستی در شناخت کافی با سودمندی‌های نقد پوشش داده می‌شود. از این‌رو باید گفت که نقد فعالیتی تحلیلی است که با هدف پالایش^{۱۵} متن صورت می‌پذیرد. این بدان معناست که ناقد تلاش می‌کند تا بتواند نقاط قوت و ضعف موجود در اثر را شناسایی کرده، و از این طریق به توسعه و اصلاح دانش یاری رساند. این در واقع شناخت بهتر معنا در متن است که برای تکمیل فعالیت‌های علمی ضروری به‌شمار می‌رود. در واقع تدوین نقد در راستای توجه به نیاز جامعه علمی برای ویرایش نظام‌مند اطلاعات است، تا در سایه آن بتوان به ارائه متنی منقح و صحیح دست یافت. البته این توضیح با این پیش‌فرض همراه است که ناقد باید توان مطلوبی در حوزه موضوعی مورد نظر داشته باشد و بتواند با

نگارش نقادانه خویش، به اصلاح متن اهتمام ورزد.

در برخی مواقع، متن از استواری مناسبی برخوردار است، و نقد نقش ارتقای اطلاعات تخصصی را برعهده دارد، و یا می‌تواند در جهت معرفی بهتر آن زمینه علمی یا فنی مؤثر باشد. گاهی نیز نگارش نقد بهانه‌ای برای شناخت بهتر جامعه علمی از موضوعی است که ابعاد و زوایای مکتوم آن برای خوانندگان و مخاطبان قابل اعتناست. ولی مطلوب آن است که در هر نگارش انتقادی، عناصر اصلی متن، اعم از سازه‌های مفید تشکیل‌دهنده نوشتار و کاستی‌ها در کنار هم بررسی شده و ویژگی‌های آن در یک بستر متعادل مطرح و ارزیابی شود.

بر این اساس حجم قابل توجهی از اطلاعات ارائه شده در یک متن انتقادی، به ابعادی نظر دارد که می‌تواند شناخت کافی از موضوع برای مخاطب فراهم سازد. این نکته‌ای است که در نگارش نقد باید مرکز توجه ناقد باشد. بنابراین، نگارش نقد در راستای توسعه و گسترش مفاهیم علمی و بسط اندیشه‌های نظام‌مند در زمینه موضوعی مورد مطالعه است.

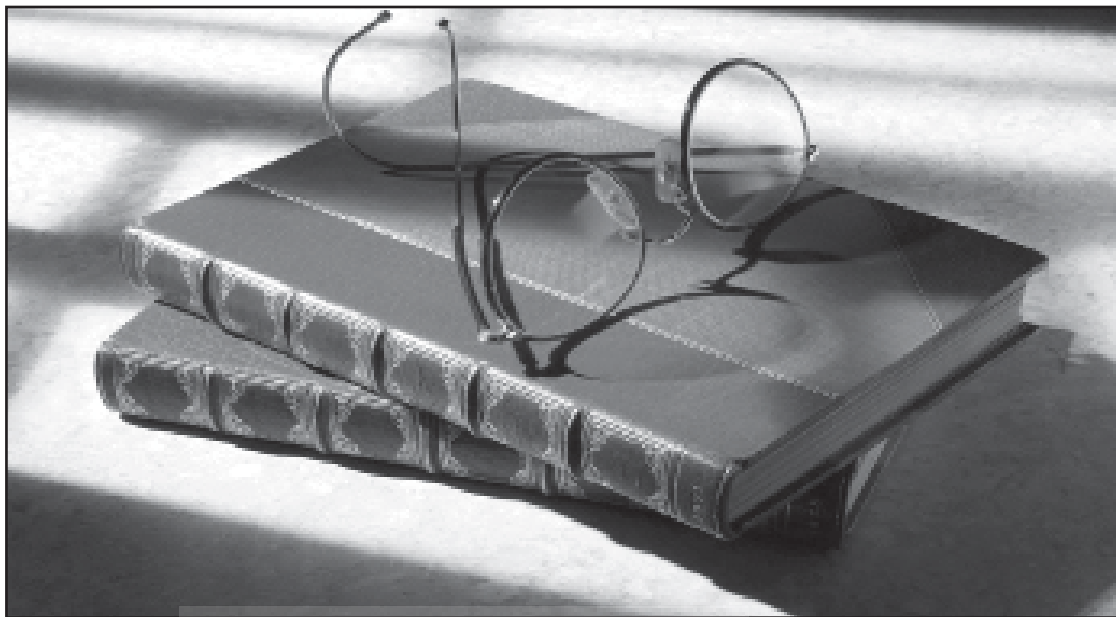
معنا و کاربرد مقاله

مقاله^{۱۶} قالبی اطلاعاتی است که به بررسی و تحلیل یک موضوع مشخص در چارچوب متنی روش‌مند و دارای ساختار مدون می‌پردازد. در نگارش مقاله، موضوع معرفی، بررسی، تدوین، تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری می‌شود. نگارش نوشتار در مقاله از روشی مشخص و نوعاً پژوهشی^{۱۷} بهره می‌گیرد. این بدان معناست که مقاله از نظمی خاص پیروی می‌کند و هدفی معین را جست‌وجو می‌کند. مقاله دارای چارچوب اطلاعاتی هدف‌مندی است که از مقدمه و بیان مسئله، آغاز شده و با تشریح محتوا و مضمون متن به پیش می‌رود. سپس به تحلیل پرداخته شده و یافته‌ها مطرح می‌شود. معمولاً راه‌کارهای کاربردی و جدیدی نیز پیشنهاد و معرفی می‌شود. در فرایند نگارشی مقاله هدف پرداختن به موضوعی است که انتظار می‌رود بتوان ابعاد نامکشوفی را مشخص کرد و دست‌آورد نوین علمی به دست آورد. در تهیه مقاله علمی و یا فنی، توجه پدیدآورنده به محورهای مهمی در بحث جلب می‌شود و تلاش می‌کند تا نتایج مفیدی به مخاطبان احتمالی و جامعه متخصصان آن حوزه ارائه دهد. برای انجام فعالیت‌های مربوط به نگارش مقاله، انطباق مبانی علمی شناخته‌شده و یافته‌های نوین یک پژوهشگر می‌تواند به تقویت محتوا و اعتبار اثر یاری رساند. در نوشتن مقاله‌های پژوهشی این انطباق و صحت اطلاعات^{۱۸}، روش پژوهش^{۱۹}، اهداف، تحلیل، یافته‌ها، نتایج و پیشنهادها باید مبتنی بر نظر چند داور متخصص باشد تا مورد تایید جامعه علمی در آن حوزه موضوعی قرار گیرد.

شیوه‌های مختلف تدوین نقد

روش‌های متعددی در تدوین نقدهای علمی وجود دارد، اتخاذ روش‌های مختلف نقد کاملاً طبیعی است و نمی‌توان انتظار داشت که تمامی نقادان از روشی واحد در تحلیل متون بهره گیرند. اما توجه به این نکته ضروری است که ناقد در نگارش‌های انتقادی خویش، از چارچوبی مدون و منطقی استفاده کند.

به‌طور کلی باید در نظر داشت که منتقد باید در بررسی و تحلیل خود نظام منسجم و واحدی بسازد که در آن به همه چرایی‌های متن

**پارهای از ناقدان بیشتر به معرفی و بررسی
گذرای یک متن می‌پردازند و برخی بیشتر به
جنبه‌های تحلیلی اهمیت می‌دهند. ناقدانی ترجیح
می‌دهند صرفاً نقاط ضعف نوشتار را مطرح کرده
و نقد را پرداختن به کاستی‌ها می‌دانند، در مقابل
گروهی تلاش می‌کنند تا بیشتر به نقاط قوت و
توانایی نویسنده اشاره کنند**

بهتر است که به صورت مستقل و مجزا ارائه شوند و در عمل نیز چنین است. مقاله جایگاه خود را داشته و نقد به حوزه رسالت مورد انتظار خود می‌پردازد. ولی برداشتی وجود دارد که می‌توان از ترکیب مقاله و نقد، قالب اطلاعاتی نوینی به وجود آورد که با تکیه بر آن امکان ارائه اطلاعات سودمندی که در هر دو قالب اطلاعاتی مطرح می‌شود، به نتایج مناسب‌تری دست یافت.

تعریف و هدف مقاله - نقد

مقاله - نقد یکی از قالب‌های مهم اطلاعاتی است که معمولاً به تشریح مباحث نوینی در ارتباط با یک حوزه علمی یا فنی می‌پردازد. مقاله نقد از سویی به توضیح پیرامون مطلب مورد نظر در چارچوب یک مقاله تخصصی نظر دارد، و از سوی دیگر به ابعاد متعدد در تحلیل و بررسی یک کتاب و یا متن معتبر توجه می‌کند. در نگارش مقاله - نقد تلاش می‌شود تا حیطه قابل توجهی از اطلاعات، به شیوه نظام‌مند و مدون، در ساختار یک نوشتار علمی بیان شود. در این حالت علاوه بر تشریح مباحث حرفه‌ای در پوشش رشته علمی مورد نظر، محتوای کتاب یا نوشتار معتبر علمی نیز تحلیل شده و ابعاد و زوایای مختلف آن ارزیابی می‌شود. در واقع مقاله - نقد کمک می‌کند در کنار پرداختن به ساختار یا محتوای کتاب، امکان ارائه محتوای اطلاعاتی^{۲۰} مفید در رابطه با موضوع مورد نظر به‌روشی علمی فراهم شود. این

با یک شیوه همخوان جواب داده شود و اجزاء مباحث او با هم در تضاد نباشند (شمیسا، ۱۳۸۵، ص ۳۳). این بدان معناست که حفظ یکپارچگی در تدوین نقد، با تکیه بر نظمی روش‌مند میسر است. تصمیم برای انتخاب روش نقد، در راستای حفظ چارچوب مشخصی است که استواری نگارش‌های انتقادی را تضمین می‌کند. لذا با تکیه بر چنین اهرم مطمئنی می‌توان از روش‌های گوناگون نیز بهره‌گیری گرفت و در مسیر توسعه جامعه علمی از آن سود جست.

پارهای از ناقدان بیشتر به معرفی و بررسی گذرای یک متن می‌پردازند و برخی بیشتر به جنبه‌های تحلیلی اهمیت می‌دهند. ناقدانی ترجیح می‌دهند صرفاً نقاط ضعف نوشتار را مطرح کرده و نقد را پرداختن به کاستی‌ها می‌دانند، در مقابل گروهی تلاش می‌کنند تا بیشتر به نقاط قوت و توانایی نویسنده اشاره کنند؛ برخی نیز توازنی میان این دو، یعنی قوت و ضعف اثر برقرار می‌سازند و به هر دو عرصه عنایت دارند. روش‌های دیگری نیز می‌توان برشمرد: نگارش کوتاه و مختصر نقد و یا پرداختن طولانی و بلند. توجه به نکات ریز و خرد در ارتباط با مشکلات مختلفی که در متن وجود دارد، از غلط‌های املايي گرفته تا مشکلات نگارشی و جز آن؛ یا در مقابل پرداختن به جنبه‌های کلان و محورهای اصلی متن.

موارد مهمی که معمولاً در یک نگارش انتقادی مربوط به منابع اطلاعاتی مورد بررسی قرار می‌گیرد، طیف وسیعی از عناصر مفهومی و محتوایی را پوشش می‌دهد. بسته به نوع نقدی که به رشته تحریر در می‌آید، و میزان تلاشی که ناقد برای بیان نقاط قوت و ضعف اثر مصروف می‌دارد، و همچنین بر مبنای دیدگاه و نگرشی که وی بر نگارش انتقادی دارد، می‌توان به مؤلفه‌های مهمی در نوشتن نقد اشاره کرد که هر یک در جای خود قابل اعتنا بوده و نتایج مفیدی به همراه دارد.

در میان ناقدانی که به روش حرفه‌ای به نگارش نقد مبادرت می‌ورزند، معمولاً مقاله - نقد از مقبولیت چندانی برخوردار نیست و چندان مورد عنایت قرار نمی‌گیرد. به نظر می‌رسد که ناقدان به این نکته معتقدند که ساختار هر یک از قالب‌های اطلاعاتی مقاله و نقد

اطلاعاتی متفاوت، ولی مرتبط، نیاز اطلاعاتی خواننده متخصص را تأمین می‌کند.

اهمیت و فایده مقاله - نقد

همچنانکه پیش‌تر بیان شد، مقاله - نقد یک ترکیب علمی است که می‌تواند رسالت مقاله و نقد را در چارچوب تعریف تخصصی و مورد قبول اهل فن برآورده سازد. بنابراین می‌توان انتظار داشت که این قالب اطلاعاتی در صورتی که به شیوه مناسبی تدوین شود، بهره‌وری نوشتار را افزایش داده و اطلاعات هر دو حوزه را پوشش دهد.

مقاله - نقد می‌تواند به نیازهای مطالعاتی افراد مختلفی پاسخ دهد. از سویی کسانی که علاقه مند به آشنایی با کتاب یا اثر جدید هستند و یا می‌خواهند آن را انتخاب کنند می‌توانند از این قالب اطلاعاتی بهره‌گیرند؛ و از سوی دیگر، افرادی که می‌خواهند با حیطه نوینی از مباحث تخصصی و حرفه‌ای آشنا شوند، از آن منتفع می‌شوند. علاوه بر آن افرادی که به هر دو زمینه پیش‌گفته علاقه‌مند هستند، این امکان را می‌یابند که بتوانند اطلاعات کاملی در خصوص یک حوزه موضوعی مدون به دست آورند.

سودمندی قابل توجه مقاله - نقد آن است که دایره اطلاعاتی خواننده را افزایش داده و به پاره‌ای از ابعاد و جوانب اشاره دارد که معمولاً در نقدها مورد توجه قرار نمی‌گیرد. زیرا ناقد در تحلیل خود به مواردی چون صحت اطلاعات، میزان دقت مورد نظر در تنظیم نظام‌مند مطالب، جامعیت متن، ساختار مدون اثر، اشتباه‌ها و غلط‌های موجود، استحکام و قوت نوشتار و نظایر آن نظر دارد. معمولاً در نقدهای مرسوم، مباحث هسته و مفاهیم کلیدی به صورت عمیق و ژرف، آنچنانکه در چارچوب یک مقاله علمی مورد بحث قرار می‌گیرد، مطرح نمی‌شوند.

ساختار مقاله - نقد

پرسشی که ممکن است مطرح شود آن است که آیا اساساً از نظر ساختاری امکان ترکیب قالب‌های اطلاعاتی مقاله و نقد وجود دارد؟ به تعبیر دیگر آیا می‌توان مقاله‌ای را که از نظر مفهومی با نقد یک

سودمندی قابل توجه

مقاله - نقد آن است که دایره

اطلاعاتی خواننده را افزایش داده

و به پاره‌ای از ابعاد و جوانب اشاره

دارد که معمولاً در نقدها مورد توجه

قرار نمی‌گیرد

ترکیب و هم‌نویی می‌تواند حاوی فوایدی باشد و نیاز افراد مختلفی را برآورده سازد. مقاله - نقد دارای ترکیبی متوازن و هماهنگ از محتوای یک مقاله تخصصی و نقدی علمی است که در راستای هدفی مهم، یعنی ایجاد متنی فنی برای آشنایی بهتر مخاطب با مبحث علمی، نوشته می‌شود. بنابراین مقاله - نقد تلاشی هدفمند و دارای ساختاری مدون است که هم اهداف مربوط به نگارش مقاله و هم مقاصد نقد معتبر را فراهم می‌سازد. این قالب اطلاعاتی دارای ساختار، چارچوب و محتوای اطلاعاتی خاص خود است و می‌تواند به عنوان یک منبع اطلاعاتی سودمند برای آشنایی با موضوع‌های جدید محسوب شود.

هدف اصلی از تدوین مقاله - نقد آن است که ضمن بیان نکات قوت و ضعف یک کتاب یا نگارش علمی، اطلاعات مهم و ارزشمندی در رابطه با موضوع اثر، در چارچوب و ساختاری مدون ارائه کند و دانش و آگاهی خواننده را به روشی نظام‌مند ارتقا بخشد. در برخی مواقع معرفی و بررسی صرف کتاب نمی‌تواند ابعاد پنهان و اطلاعات ضمنی موجود در متن را به خواننده منتقل کند، در آن صورت طرح مطالبی که در ارتباط با هسته اصلی نوشتار است، می‌تواند تا حد زیادی جنبه‌های نظری و عملیاتی بحث را مشخص ساخته و نقشه ذهنی مناسبی برای خواننده مهیا سازد. در واقع هدف مهمی که در نگارش مقاله - نقد پیگیری می‌شود، غنی‌سازی محتوای اطلاعاتی یک قالب اطلاعاتی است که در ارتباط با دو چارچوب

اثر اشتراک دارد با هم ادغام کرد؟ در پاسخ باید گفت که مطالب یک مقاله - نقد چه در بخش مربوط به نقد و چه در بخش مربوط به مقاله، دارای همبستگی موضوعی است و لذا طرح مباحث نظری در کنار تحلیل و بررسی نوشتار مورد نظر، مشکلی ایجاد نمی‌کند. مقاله - نقد را می‌توان قالبی اطلاعاتی دانست که حجم مناسبی از اطلاعات مربوط به موضوعی تخصصی، علمی و یا فنی را ارائه داده و چارچوب کلی بحث را مشخص می‌سازد. بنابراین برای آشنایی با حیطه موضوعی و ساختار مدون یک مطلب حرفه‌ای، ابزاری مطلوب و کارآمد به‌شمار می‌آید.

مقاله - نقد می‌تواند ترکیب متوازنی از مباحث مربوط به تحلیل یک متن و مباحث نظری آن حیطه موضوعی باشد. از سوی دیگر ممکن است به فراخور مطلب، بخش مربوط به نقد بیشتر و یا کمتر باشد. از این رو برقراری ارتباط میان این دو حوزه، بستگی به فراگیری یا عدم فراگیری موضوع در عرصه جامعه علمی دارد.

نویسندگان مقاله - نقد

بهره‌گیری از قالب اطلاعاتی مقاله - نقد نشان‌دهنده توان علمی نگارنده نیز هست. زیرا او ثابت می‌کند که علاوه بر مباحثی که در

مقاله - نقد یک ترکیب متناسب در عرصه نگارش تخصصی است. با توجه به انتظاری که از یک نوشتار علمی می‌رود، مقاله - نقد می‌تواند تا حد زیادی به جنبه‌های معرفی، بررسی، تحلیل، ارزشیابی و ارائه متنی حرفه‌ای منجر شود که از یک سو متنی را منقح ساخته و از سوی دیگر بحثی نوین در جامعه علمی مطرح می‌کند.

مقاله - نقد می‌تواند حاوی فواید مورد نظر برای یک مقاله علمی بوده و ساختار نسبتاً کاملی از یک مقاله داشته باشد. این نکته مهمی است که مقاله توان طرح مباحث علمی و تخصصی در یک زمینه موضوعی را داشته و شاخه‌های متنوعی از مفاهیم و اطلاعات مرتبط را پوشش دهد.

بنابراین، مقاله - نقد دارای مقدمه، معرفی شخصیت علمی نویسندگان و آثار پژوهشی آنان، معرفی مفهوم هسته اصلی بحث، تحلیل محتوای اطلاعاتی، تاثیر آن مقوله در جهان دانش، ارزشیابی موضوعی، راه‌کارهای عملیاتی، معرفی اثر، تحلیل و بررسی متن، نقاط قوت و ضعف و نتایج به دست آمده است. بنابر سبک نویسنده مقاله - نقد بخش‌هایی از این قالب اطلاعاتی دستخوش تغییر هستند که با عنایت به روش مورد نظر نویسنده، امکان تدوین مناسب آن وجود دارد.

بنابراین، مقاله - نقد دارای مقدمه، معرفی شخصیت علمی نویسندگان و آثار پژوهشی آنان، معرفی مفهوم هسته اصلی بحث، تحلیل محتوای اطلاعاتی، تاثیر آن مقوله در جهان دانش، ارزشیابی موضوعی، راه‌کارهای عملیاتی، معرفی اثر، تحلیل و بررسی متن، نقاط قوت و ضعف و نتایج به دست آمده است. بنابر سبک نویسنده مقاله - نقد بخش‌هایی از این قالب اطلاعاتی دستخوش تغییر هستند که با عنایت به روش مورد نظر نویسنده، امکان تدوین مناسب آن وجود دارد.

بنابراین، مقاله - نقد دارای مقدمه، معرفی شخصیت علمی نویسندگان و آثار پژوهشی آنان، معرفی مفهوم هسته اصلی بحث، تحلیل محتوای اطلاعاتی، تاثیر آن مقوله در جهان دانش، ارزشیابی موضوعی، راه‌کارهای عملیاتی، معرفی اثر، تحلیل و بررسی متن، نقاط قوت و ضعف و نتایج به دست آمده است. بنابر سبک نویسنده مقاله - نقد بخش‌هایی از این قالب اطلاعاتی دستخوش تغییر هستند که با عنایت به روش مورد نظر نویسنده، امکان تدوین مناسب آن وجود دارد.

بنابراین، مقاله - نقد دارای مقدمه، معرفی شخصیت علمی نویسندگان و آثار پژوهشی آنان، معرفی مفهوم هسته اصلی بحث، تحلیل محتوای اطلاعاتی، تاثیر آن مقوله در جهان دانش، ارزشیابی موضوعی، راه‌کارهای عملیاتی، معرفی اثر، تحلیل و بررسی متن، نقاط قوت و ضعف و نتایج به دست آمده است. بنابر سبک نویسنده مقاله - نقد بخش‌هایی از این قالب اطلاعاتی دستخوش تغییر هستند که با عنایت به روش مورد نظر نویسنده، امکان تدوین مناسب آن وجود دارد.

کاربرد مقاله - نقد

افزایش مباحث نوین در حوزه‌های موضوعی مختلف و رشته‌های گوناگون دانشگاهی، باعث شده تا متخصصان هر رشته علمی نیز با تمامی مباحث مطرح‌شده آشنایی کامل نداشته باشند. به ویژه آنکه تولید علم با سرعتی تصاعدی رو به پیشرفت است. بنابراین طرح هر موضوع نوین نیاز به مهیا ساختن مقدمه و بستری دارد که در آن می‌توان انتظار داشت که مفهوم مورد نظر شکل گرفته، و نقش آن در فضای جامعه علمی مشخص می‌شود. در این موارد توضیح مناسب و مربوط به مفاهیم نوین می‌تواند چارچوب‌های تحلیلی را تقویت کرده و نقش مثبتی در ارتقای دانش متخصصان به عهده داشته باشد.

نوشتن مقاله - نقد در مجامع علمی و محیط‌های پژوهشی کاربرد دارد و از این نظر می‌توان با ارائه آن در مجله‌های تخصصی، همایش‌ها، منابع خاص نقد و بررسی، گزارش‌های علمی و برخی دیگر از محمل‌های انتشاراتی، به اطلاع‌رسانی سودمند در حوزه‌های

نوشتن مقاله - نقد در مجامع علمی و محیط‌های پژوهشی کاربرد دارد و از این نظر می‌توان با ارائه آن در مجله‌های تخصصی، همایش‌ها، منابع خاص نقد و بررسی، گزارش‌های علمی و برخی دیگر از محمل‌های انتشاراتی، به اطلاع‌رسانی سودمند در حوزه‌های تخصصی پرداخت

کتاب یا متن مطرح شده، شناخت مناسبی از موضوع داشته و به جنبه‌هایی نظر دارد که پایه اصلی متن را تشکیل می‌دهد. معمولاً کسانی به نگارش مقاله - نقد دست می‌زنند که توان علمی خوبی در حوزه مورد نظر دارند و می‌توانند به مسائل متعددی در ارتباط با موضوع اصلی بپردازند. برای نگارش مقاله - نقد توانایی‌هایی بالاتر از قدرت نقد متون لازم است و لذا توجه به هسته‌های موضوعی که در متن مطرح شده، فراتر از آگاهی‌های اولیه بوده و نویسنده این قالب اطلاعاتی باید توان تحلیل و بررسی محتوای علمی مورد نظر و ابعاد متعدد آن را نیز داشته باشد.

ارزش مقاله - نقد در این نکته خلاصه می‌شود که معمولاً به هر میزان که نگارنده‌ای از توان علمی بالاتری برخوردار باشد، می‌تواند به صورت کامل به جنبه‌های متعدد بحث اثر بپردازد. به شکل کلی می‌توان انتظار داشت که یک مقاله - نقد علمی دارای اعتبار و ارزش بالاتری باشد. این بدان معناست که نویسنده این قالب اطلاعاتی، توان بالایی در پرداختن به موضوع اصلی نوشتار دارد و می‌تواند به خوبی از عهده نقد اثر برآید. برای سنجش میزان اعتبار یک مقاله - نقد می‌توان شخصیت علمی نویسنده، موقعیت حرفه‌ای و سابقه فعالیت پژوهشی او را به عنوان مؤلفه‌های قابل توجه در نظر گرفت. علاوه بر آن، متن مقاله - نقد و قوت نگارش از منظر حرفه‌ای و تخصصی، خود از دلایل مهم اعتبار یک مقاله - نقد است.

